

MJenV

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Veiligheid en Bestuur

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
27 februari 2024

Projectnaam
Veiligheidsmonitor

Ons kenmerk
5229833

nota

Veiligheidsmonitor 2023

1. Aanleiding

Op 1 maart a.s. om 9.30u worden de resultaten van de Veiligheidsmonitor 2023 gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het CBS publiceert de VM 2023 autonoom, op basis van zijn wettelijke taak. Op hetzelfde moment zal door u op deze datum een Kamerbrief verstuurd worden waarin de belangrijkste cijfers en trends van de Veiligheidsmonitor 2023 worden genoemd.

In verband met deze deadline wordt u verzocht om uiterlijk maandag 26 februari een reactie te geven.

2. Geadviseerd besluit

Instemmen met en ondertekenen van bijgaande aanbiedingsbrief over de Veiligheidsmonitor 2023 die op 1 maart 2024 door u aan de Tweede Kamer wordt gezonden.

3. Kernpunten

De Veiligheidsmonitor is een grootschalige enquête, uitgevoerd in opdracht van het CBS en het ministerie van Justitie en Veiligheid. Hierin worden onder meer de ervaren leefbaarheid en overlast in de woonbuurt, veiligheidsbeleving, slachtofferschap van veelvoorkomende traditionele criminaliteit en online criminaliteit en het oordeel van de burger over het optreden van de politie onderzocht. In 2023 hebben ruim 180 duizend personen van 15 jaar en ouder de vragenlijst ingevuld. Het is mogelijk de landelijke uitkomsten geografisch uit te splitsen naar de 55 grootste (70-duizend-plus-)gemeenten, en de 10 regionale eenheden, 43 districten en 166 basisteams van politie. Daarnaast kunnen deelnemende gemeenten hun eigen cijfers inzien. JenV kan deze lokale uitkomsten ook inzien.

Een aantal belangrijke bevindingen uit 2023 zijn:

- Het aantal mensen dat in 2023 aangaf slachtoffer te zijn geweest van traditionele criminaliteit is na een jarenlange daling voor het eerst weer toegenomen (20 procent in 2023, tegenover 17 procent in 2021);
- Het slachtofferschap van online criminaliteit is in vergelijking met 2021 gedaald, van 17 naar 16 procent;

- In 2023 voelde 35 procent van de Nederlanders zich wel eens onveilig in het algemeen. Dat is meer dan in 2021 (33 procent). 2 procent voelt zich vaak onveilig. Dit is vergelijkbaar met twee jaar eerder;
- In 2023 deed 32 procent van de slachtoffers van traditionele criminaliteit aangifte (33 procent in 2021). Bij online criminaliteit was dit 17 procent (19 procent in 2021);
- Ruim een op de tien van de Nederlanders zegt zich in de afgelopen 12 maanden gediscrimineerd te hebben gevoeld. Dat is evenveel als in 2021;
- In de Veiligheidsmonitor 2023 is voor het eerst gevraagd naar ervaringen met controles door politie. Uit het rapport blijkt dat 8 procent van de Nederlanders de afgelopen 12 maanden gecontroleerd is door de politie. Mensen met een niet-Nederlandse herkomst zeggen vaker dat ze gecontroleerd zijn door de politie dan mensen met een Nederlandse herkomst. Daarbij vinden ze minder vaak dat de politie hen toen rustig, respectvol en correct heeft behandeld. Ook denken ze vaker dat hun afkomst, huidskleur of uiterlijk een reden was voor de controle.
 - Aangezien dit onderwerp in 2023 voor het eerst is gemeten, kan nog niet gezegd worden of er sprake is van een stijging of daling ten opzichte van eerdere jaren.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Veiligheid en Bestuur

Datum
27 februari 2024

Ons kenmerk
5229833

Over de middellange termijn schetst de Veiligheidsmonitor 2023 het volgende beeld:

- Tussen 2005 en 2023 is er in totaliteit een daling van 53 procent te zien van slachtofferschap van traditionele criminaliteit;
- De algemene veiligheidsbeleving heeft zich tussen 2005 en 2023 per saldo gunstig ontwikkeld. In totaliteit zijn de algemene onveiligheidsgevoelens in deze periode met 30 procent afgenomen;
- Ten opzichte van 2008 zijn de onveiligheidsgevoelens in de buurt in totaliteit met 5 procent afgenomen;
- Over de hele periode 2005-2023 gezien is de tevredenheid over het contact met de politie in de gemeente met 20 procent toegenomen en de tevredenheid over het functioneren van de politie in de buurt met 6 procent.

In de Veiligheidsmonitor wordt een groot aantal vormen van slachtofferschap uitgevraagd. Het is een instrument om beleidskeuzes landelijk, regionaal en lokaal op te baseren. U informeert de Kamer regelmatig separaat over ontwikkelingen op de verschillende beleidsterreinen die in de Veiligheidsmonitor worden uitgevraagd en die (mede) gebaseerd zijn op de resultaten ervan, bijvoorbeeld op het gebied van online criminaliteit. Bovendien is de Veiligheidsmonitor een beschrijvend onderzoek en geen verklarend onderzoek. Het gaat in dit onderzoek om de beleving van de burgers. De monitor bevat geen registratie van criminaliteitscijfers.

Om deze redenen worden zoals altijd de belangrijkste bevindingen sec aan de Kamer gestuurd, zonder inhoudelijke beleidsreactie.

Verder worden in de brief lang niet alle uitkomsten van de Veiligheidsmonitor uitgelicht. Opgenomen in deze brief zijn de cijfers die afgelopen edities altijd in de aanbiedingsbrief zijn opgenomen (slachtofferschap traditionele en online criminaliteit, onveiligheidsgevoelens, aantal aangiften, tevredenheid met politie), aangevuld met onderdelen die nieuw waren in Veiligheidsmonitor 2023.

4. Toelichting

4.1 Politieke context

- Bij het verschijnen van de Veiligheidsmonitor is vaak veel aandacht voor het onderwerp *aangiftebereidheid*.
 - In 2016 is op verzoek van de Tweede Kamer een onderzoek uitgevoerd door het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR) naar de mogelijke oorzaken van de daling van het aantal aangiften (Tweede Kamer 2015-2016, 29628, nr. 663)
 - In een brief (Tweede Kamer 2016-2017, 29628, nr. 679) is vervolgens opnieuw gecommuniceerd dat dé aangiftebereidheid niet bestaat en het beleid erop gericht blijft om het doen van aangifte en/of een melding te stimuleren, met name op de terreinen waarop dit achterblijft.
- Bij de presentatie van de cijfers van Veiligheidsmonitor 2019 was er veel aandacht voor *cybercrime*
 - Hier is aandacht aan gegeven in de vernieuwing van de Veiligheidsmonitor in 2021. Er zijn bijvoorbeeld meerdere vragen toegevoegd in het blok in de vragenlijst dat over dit thema gaat.
 - In mei 2023 is aanvullend op de Veiligheidsmonitor ook de eerste *Online veiligheid en criminaliteit* verschenen. Deze monitor zal structureel tweejaarlijks in de even jaren worden uitgevoerd (dus om en om met de Veiligheidsmonitor) zodat er de beschikking is over jaarlijkse data van online slachtofferschap onder burgers, ofwel uit de Veiligheidsmonitor, ofwel uit de monitor Online Criminaliteit.
- Het lid Van der Werf (D66) heeft in 2021 gevraagd naar *specifieke onveiligheidsgevoelens bij vrouwen en wat het beeld is per regio*.
 - Naar aanleiding van deze vragen bent u in de aanbiedingsbrief van de Veiligheidsmonitor 2021 expliciet ingegaan op onveiligheidsgevoelens bij vrouwen en regionale verschillen.
- In 2022 heeft het lid Eerdmans (JA21) in een commissiedebat een vraag gesteld over de *financiële schade door slachtofferschap van criminaliteit*, ook naar aanleiding van cijfers uit Veiligheidsmonitor 2021.
 - Hierover heeft u op 12 december 2022 een brief naar de Kamer gestuurd (Tweede Kamer 2022-2023, 28684 nr. 719).
- Naar aanleiding van de uitspraak van 14 februari 2023 door het hooggerechtshof inzake gebruik ras en etniciteit in selectiebeslissingen bij de Mobiel Toezicht Veiligheid (MTV) van de Koninklijke Marechaussee heeft de politie bekeken of er lessen getrokken zouden kunnen worden uit deze uitspraak voor de taakuitvoering van de politie. De bestudering van de uitspraak en de gesprekken met het maatschappelijk middenveld hebben ertoe geleid dat het Handelingskader Professioneel Controleren in is geactualiseerd. In het handelingskader staat dat het gebruik van ras, etniciteit, afkomst of uiterlijke kenmerken, nooit toegestaan is bij een besluit om een burger voor een controle te selecteren, behalve als er een concreet signalement van een verdachte bestaat. De politie zal het aangepaste handelingskader in 2024 bij de hele politieorganisatie opnieuw actief onder de aandacht brengen (Tweede kamer, 2023-2024, 2024Z01990)

4.4 Krachtenveld

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Veiligheid en Bestuur

Datum
27 februari 2024

Ons kenmerk
5229833

Er is intern afgestemd met DGRR, DGPenV, DGSenB en DCOM.

4.8 Communicatie

Het zal CBS op 1 maart a.s. een persbericht laten uitgaan over de Veiligheidsmonitor. DCOM is hierover geïnformeerd. Er zal geen persconferentie plaatsvinden.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1 Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Veiligheid en Bestuur

Datum
27 februari 2024

Ons kenmerk
5229833